

TEZAUŢ LITURGIC
21 OCTOMBRIE

**VIATA
SF. CUVIOS
ILARION
CEL MARE**

ROMAN, 1992

VIATA SF.CUVIOS ILARION CEL MARE

Cuviosul Ilarion s-a nascut intr-un sat ce se numea Tavata, ce era in Palestina, aproape de cetatea Gaza. Parintii cuviosului au fost eleni, din care s-a nascut Ilarion ca un trandafir din spini, si buna mireasma i s-a aratat lui Hristos; caci, fiind trimis de parintii lui in Alexandria ca sa invețe carte, el nu numai acea intelepciune a deprins-o degrabă - pe care elenii o caută - ci si intelepciunea cea duhovniceasca a invatat-o bine. Pentru ca a crezut intru Domnul nostru Iisus Hristos, a primit Sfântul Botez si, intrând adeseori in biserica lui Dumnezeu, lua aminte la cuvintele cele care luminează si inteleptesc pe prunci. Ardea cu inima de dragostea lui Dumnezeu si, obiceiurile cele bune deprinzându-le, gândea in ce chip ar plăcea Lui. Si auzind de Sfântul Antonie cel Mare, de a cărui viață îmbunătățită străbătuse vestea pretutindeni, a dorit să-l vadă si a mers la dânsul cu sârguința.

Ajungând la acea pustie, a văzut fața lui cea cu sfânta cuviință si i-a auzit cuvintele cele curgătoare de miere, care-i arătau lui calea ce duce pe om la desăvârșire. A petrecut Ilarion la Sfântul Antonie câțeva vreme, privind la viața lui cea asemănătoare cu a îngerilor, la rugăciunile cele dese, făcute cu

osârdie, la lucrul mâinilor și la osteneala cea neîncetată, la post și la înfrânare, la iubirea de aproapele, la necîștigare și la toată călugăria cea desăvârșită. Mulțime de oameni veneau la cuviosul Antonie, unii ca să se tămăduiască de neputințele lor, alții ca să fie binecuvântați de dânsul, iar alții ca să asculte cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate și folositoare. Pentru aceea Ilarion nu a binevoit să viețuiască mai mult acolo, că nu era singurătate desăvârșită și liniște; ci a gândit să-și caute un loc ca acela unde ar putea să viețuiască numai cu Dumnezeu, fără gâlceavă. Și luând de la cuviosul binecuvântare, s-a întors în patria sa și a aflat pe părinții săi morți. Apoi a împărțit averea ce rămăsese în două părți: una a dat-o rudeniilor, iar altă săracilor, nelăsându-și nimic pentru el; ci pe toate socotindu-le gunoaie, s-a lepădat de lume și chiar de sine ca să poată fi ucenic al lui Hristos și următor al sărăciei Lui.

Astfel, lăsând cele deșarte, a mers în pustia ce este ca la șapte stadii de la Maiuma Gâzei și acolo, între mare și între lac, s-a sălășluit singur. Erau tâlhari în puștiul acela și l-a sfătuit pe el cineva dintre cunoscuți să plece de acolo, să nu cadă în mâinile tâlharilor și să-l ucidă. Dar el nu s-a îngrijit de moartea trupească, vrând să scape de moartea cea sufletească. „Se cuvine - zicea el - a fugi de tâlharii cei ce ucid sufletul, iar nu de tâlharii care ucid

trupul. De aceștia nu mă tem. Domnul este lumina mea și Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă vei înfricoșa?” Și viețuia în post și în rugăciuni neîncetate. Hrana lui erau cincizeci de smochine pe zi, după apusul soarelui. Mai avea o haină de păr și o mantă din piele dată de cuviosul Antonie.

Dar urătorul binelui, diavolul, văzându-se călcat de un monah tânăr, a ridicat război împotriva lui, vrând să biruiască pe ostașul cel duhovnicesc, prin pofta trupească, prin care a început a aprinde trupul lui cel tânăr și cu gânduri necurate a-i tulbura mintea. Iar Ilarion, simțind balaurul cel necurat care vrea să-l muște cu boldul păcatului, s-a împotrivit lui cu mai mare chinuire a trupului, înarmându-se cu rugăciuni către Dumnezeu și desăvârșit a zdrobit capul balaurului. Căci a adăugat post peste post și osteneli peste osteneli, timp de trei zile, iar uneori și câte patru zile, negustând hrană. Și-și ostenea trupul săpând uneori pământul, iar alteori împletind coșnițe, grăind către sine apostoleștile cuvinte: „De nu voiește cineva să lucreze, atunci nici să nu mănânce”. Gândurile cele necurate le izgonea din inimă, cu lovirea în piept ca vameșul și cu suspinul cel din adâncul inimii, iar trupul său numindu-l asin, așa vorbea cu dânsul: „Eu, asinule, te voi face ca să nu te sălbăticești și nu cu orz te voi hrăni, ci

cu pleavă, cu foamea și cu setea te voi chinui, cu grea sarcină te voi îngreua, ca să gândești mai mult la hrană, iar nu la necurăție”. Niște cuvinte ca acestea grăind către sine, le împlinea pe ele și cu fapta, pentru că atât își chinuise trupul, încât i se vedeau numai oasele acoperite cu piele.

Apoi, văzând vrășmașul că prin acest război nu a sporit nimic, deoarece nu numai că nu l-a biruit pe el, ci a fost biruit de dânsul, s-a gândit să-l înfricoșeze pe fericit prin năluciri și prin vedenii. Într-o noapte, când Sfântul Ilarion stătea la rugăciune, a auzit plângere de copii și tânguire de femei, răgete de lei și glasuri de alte fiare dobitoace, mare gălceava și tulburare ca de război, pentru că diavolii adunaseră trupa tovarășilor lor și scoteau tot felul de glasuri, ca Ilarion, înfricoșându-se de glasurile lor, să lase pustiul și să fugă. Dar înțelegând că toate acestea sunt îngroziri diavolești și-a făcut semnul crucii și diavolul, văzându-se alungat cu pavăza credinței, a căzut, iar tânărul, rugându-se cu tot dinadinsul lui Dumnezeu ca să-i trimită ajutor de sus și stând mult la rugăciune, l-a surpat pe vrăjmașul care stătea asupra lui. Apoi, ridicându-se puțin, vrând să vadă cu ochii ceea ce auzise cu urechile, fiindcă era o noapte foarte luminoasă și lună strălucea, a văzut o caretă mare cu cai înfricoșați și sălbatici, care veneau cu mare zgomot spre dânsul. Iar el a strigat: „Doamne,

lisuse Hristoase, ajută-mi!”. Și îndată, desfăcându-se, pământul a înghițit toată puterea diavolească. Iar sfântul, bucurându-se, ca odinioară Moise care a biruit pe Faraon, a cântat: „Calul și pe călărețul l-a aruncat în mare, întins-a dreapta Sa și l-a înghițit pe el pământul”. Apoi iarăși cântă: „Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar noi numele Domnului Dumnezeuului nostru vom chema; aceștia s-au împiedicat și au căzut, iar noi ne-am sculat și ne-am îndreptat”.

Însă vrăjmașul, măcar că a căzut, cu toate acestea nu înceta a se scula și a tăbări asupra sfântului, ispitindu-l cu alte meșteșuguri ale sale. Odihnindu-se sfântul, i se părea că vede pe lângă dânsul femeii dezbrăcate, glumind cu nerușinare. Apoi, fiind flămând și însetat, i se arătau lui fel de fel de mâncăruri și băuturi dulci. Iar el, rugându-se, i se arăta uneori venind asupra lui lupul urlând, alteori vulpea sărind, altă dată a văzut ostași înaintea lui făcând război și unul dintre ei, cazând mort la picioarele lui, îl rugă ca să-l îngroape. Odinioară, stând în rugăciune, a căzut în uitare, biruindu-se mintea lui de firească neputință și altceva gândind, a sărit în spatele lui diavolul și lovindu-l cu picioarele în coaste și bătându-l cu biciul pe spate și pe grumazul său, îi zicea: „Aleargă, aleargă, pentru ce dormi?”. Și râzând îl întreba: „Oare vrei orz?”. Iar sfântul, socotindu-le întru nimic toate

acele meșteșuguri diavolești, prin arma crucii gonea pe diavoli de la sine.

Cuviosul și-a făcut o chiliuță mică în chip de mormânt, încât abia îi încăpea trupul în ea și acolo viețuia, nevoindu-se asupra nevăzutelor duhuri. Odată tâlharii au voit să năpădească asupra lui noaptea, nădăjduind că vor găsi ceva la dânsul și toată noaptea l-au căutat, dar nu l-au aflat. Apoi dimineața, aflându-l, l-au văzut că nu avea nimic și au grăit către dânsul: „De ar veni la tine tâlharii, ce ai face?”. Iar el le-a răspuns lor: „Cel gol nu se teme de tâlhari”. Ei i-au zis: „Dar pot să te ucidă”. Iar sfântul a răspuns: „De vreme ce sunt gata pentru a muri, nu mă tem de tâlhari”. Iar tâlharii, minunându-se de un așa suflet mare și de credința lui, i-au spus că toată noaptea căutându-l, n-au putut să-l găsească; apoi făgăduind să-și îndrepte viața lor, s-au dus. Și viețuind el în acea pustie mulți ani, a străbătut vestea în toată Palestina de sfințenia vieții lui și au început a veni la dânsul credincioșii, căutând ajutor în nevoile lor prin sfintele lui rugăciuni. Mai întâi a venit la dânsul o femeie oarecare din Elevteropoli, care viețuind în însoțire cu bărbatul ei timp de cincisprezece ani, fiind stearpă și ocărita de bărbatul ei că n-avea copil, a îndrăznit a alerга la sfântul și a căzut la picioarele lui. Văzând-o, sfântul și-a întors fața de la ea. Dar ea a început a se ruga cu lacrimi,

zicând: „Pentru ce-ți întorci fața, robule al lui Dumnezeu, de la mine cea cuprinsă de necaz? Pentru ce fugi de aceea care se roagă ție cu tânguire? Să nu privești spre femeie, dar spre durerea inimii ei și la lacrimi milostivește-te, plăcutule al lui Hristos; adu-ți aminte că Mântuitorul a cinstit firea noastră, îmbrăcându-Se în trup omenesc din femeie, din care și pe tine te-a născut. Pentru aceasta să nu întorci fața de la aceea care aleargă la tine, ci printr-ale tale rugăciuni dă dezlegare nerodirii mele, pentru care întotdeauna sunt ocărita și defăimată de bărbatul meu”.

La aceste cuvinte Sfântul Ilarion, plecându-se spre milă, și-a ridicat ochii săi în sus și s-a rugat pentru dânsa. Apoi i-a poruncit să se întoarcă acasă, zicându-i: „Să mergi cu bună nădejde și îți va îndeplini Domnul cererea ta”. Și s-a întors femeia cu bucurie, crezând în cuvintele sfântului. Iar Dumnezeu, ascultând rugăciunile robului său, a dezlegat nerodirea femeii, pentru că, nu după multă vreme, a și născut un fiu după cum îi spusese Sfântul Ilarion.

Trecând un an, acea femeie a mers la dânsul, purtând în brațe pruncul și zicând: „Iată rodul sfintelor tale rugăciuni, plăcutule al lui Dumnezeu! Deci, binecuvintează pruncul pe care l-ai cerut

pentru mine de la Dumnezeu”. Și binecuvântând sfântul pe prunc și pe maică să, i-a liberat cu pace, iar ea, lăudând pe Domnul, preamărea pe plăcutul Lui prin tot ținutul acela.

O altă femeie, Aristeneta, care crezuse în Domnul nostru Iisus Hristos, fiind soția unui boier pe nume Elpidie, avea trei fii, care, vătămându-se de un vânt rău, au căzut într-o boală cumplită, pe care doctorul n-a putut s-o tămăduiască și acum erau aproape de moarte. Acea femeie, auzind de Sfântul Ilarion care era în pustie, a alergat la dânsul, luându-și slujnicele și famenii ei, și a căzut cu lacrimi la picioarele lui, zicând: „Te jur pe tine cu Domnul nostru Iisus Hristos și cu cinstită Crucea Lui, ca să vii în Gaza și să tămăduiești de boală pe cei trei fii ai mei care sunt gata să moară, ca și în cetatea cea elenească să se preamărească numele Domnului prin venirea ta și prin tămăduirea fiilor mei și, astfel, să se rușineze Marnas, necuratul zeu al Gâzei, cel cinstit de cei necredincioși”. Iar sfântul se lepăda, zicând: „Eu niciodată nu ies din pustie și nu mă apropiu nu numai de cetate, dar nici de sat”. Dar femeia atât insista prin rugămintea sa cu lacrimi, încât sfântul a făgăduit să vină după apusul soarelui.

Fiind seară adâncă, sfântul a venit în Gaza și când s-a atins de tinerii cei bolnavi, chemând peste

dânșii numele lui Iisus Hristos, îndată a ieșit din ei sudoare multă și în același ceas s-au sculat sănătoși și, luând hrană, au mulțumit lui Dumnezeu și au sărutat sfintele mâini ale doctorului lor. Apoi a străbătut vestea despre aceasta prin toată Gaza și de atunci au început bolnavii cei cuprinși de felurite boli să meargă în pustie la Cuviosul Ilarion, câștigând tămăduiri cu rugăciunile lui; pentru această mulțime de pagâni credeau în Domnul nostru Iisus Hristos și mulți au voit să râvnească vieții lui celei îmbunătățite și, lăsând lumea, petreceau cu dânsul în pustiu. Apoi degrabă s-a înmulțit numărul ucenicilor lui și a fost Sfântul Ilarion în Gaza și în Palestina întâiul povățuitor de monahi, precum Sfântul Antonie în Egipt.

Odinoară s-a dus la cuviosul o femeie oarbă care, pierzându-și lumina ochilor de zece ani, își cheltuisese toată averea sa la doctori și nici un folos nu câștigase. Pe aceasta sfântul a tămăduit-o prin scuipare, asemănându-se Domnului său; pentru că a scuipat în fața ei și ea îndată a văzut și toți au preamărit pe Dumnezeu.

Un servitor al unui boier din Gaza, pe când ședea în șaretă, a fost rănit de diavol și a înțepenit cu totul, încât nu putea nicidecum să se miște cu nici o parte a trupului, numai singură limbă îi era

liberă. Acest rob a fost dus la Cuviosul Ilarion în pustie, pe care văzându-l, sfântul a zis: „Nu-ți este cu putință a te tămădui de neputința ta, de nu vei crede mai întâi în Hristos Domnul, Cel ce poate să te tămăduiască”. Iar bolnavul cu osârdie, a răspuns: „Cred întru El, numai să mă tămăduiască”. Și sfântul, făcând rugăciune, l-a tămăduit cu puterea lui Hristos și învățându-l credința, i-a poruncit să se boteze. Și așa s-a întors robul acela vindecat de robia diavolească și sănătos cu trupul și cu sufletul.

Un alt om tânăr din părțile Ierusalimului, cu numele de Marsit, foarte voinic la corp încât putea să ridice cincisprezece oboroace (saci) de grâu și să le ducă și nu-i trebuia asin pentru a căra lucrurile, diavolul a intrat într-însul și îl chinuia, gonindu-l prin pustietăți și prin câmpii. Prinzindu-l oamenii i-au legat mâinile și picioarele cu lanțuri și cu cătușe de fier și cu multă întărire îl străjuiau pe el la închisoare. Însă el, cu îndoită tărie, și cu cea diavolească și cu cea firească a sa, a sfărâmat cu înlesnire toate legăturile și întăririle ușii și, scăpând, îi ucidea pe oamenii care-l întâmpinau în cale: unora mușcându-le nasul, buzele și urechile, unora sfărâmându-le mâinile și picioarele, altora scoțându-le ochii, iar pe alții sugrumându-i de gât și omorându-i și mai făcea și alte cumplite fapte în locul acela, încât nimeni nu putea să-l

îmblânzească. Și adunându-se popor mult și prinzându-l, l-au legat peste tot trupul cu fiare și trăgându-l ca pe un bou sălbatic, l-au dus la Cuviosul Ilarion care, văzându-l, a poruncit să-l dezlege și îndată s-a făcut blând ca un mieluşel. Apoi, rugându-se mult pentru el, a zis către diavolul care era într-însul: „Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, îți poruncesc, necurate duhule, să ieși din omul acesta și să te duci în locuri fără de apă”. Și l-a scuturat pe el diavolul și, aruncându-l la pământ, a ieșit dintr-însul. Apoi, prin darul Domnului și cu rugăciunile sfântului, s-a făcut sănătos omul acela și foarte mult îl preamărea pe Cuviosul Ilarion. Iar el i-a poruncit lui și celor ce erau acolo, zicând: „Nu s-a făcut aceasta prin puterea noastră, ci prin darul Celui iubitor de oameni, al Mântuitorului, Care durerile noastre le-a purtat pentru mila Lui cea negrăită către noi robii Lui. Deci pe Acela neîncetat să-L slăvim și să-I mulțumim”.

Un alt bărbat oarecare, cu numele Orion, om din cei bogați și căpetenie a cetății Aila, a fost dus la cuviosul legat cu lanțuri de fier, căci o legiune de diavoli sălăşluia într-însul. Acesta, când s-a apropiat de cuvios, s-a smuls din mâinile celor care îl duceau și, alergând apoi, l-a apucat pe sfântul și l-a ridicat mai sus decât el. Atunci au strigat cu toții, pentru că se temeau să nu-l

trântească pe sfânt la pământ și să-i sfărâme oasele cele uscate de atâta post. Iar sfântul, zâmbind, a zis: „Lăsați pe pârâșul meu să se lupte cu mine”. Și întinzându-și mâna înapoi, a apucat de păr pe cel îndrăcit și l-a pus el înaintea picioarelor sale și legându-i mâinile și călcând pe picioarele lui, îi zicea: „Muncește-te, legiune de diavoli, muncește-te!”. Iar diavolii strigau din om cu multe feluri de glasuri, ca o gălceavă de popor mult. Apoi a început sfântul a se ruga: „Doamne Iisuse Hristoase, slobozește pe ticălosul acesta din legiunea diavolilor, pentru că Tu, precum biruiesti pe unul, așa poți și pe mai mulți să-i biruiesti”. Și îndată au ieșit din el toți diavolii cu țipăt mare. Iar omul, izbăvindur-se de chinurile lor, s-a făcut sănătos, mulțumind lui Dumnezeu și Sfântului Ilarion, plăcutul Lui.

Iar după o vreme oarecare a venit cu femeia și cu prietenii săi, aducând sfântului mari daruri pentru tămăduire. Dar sfântul nu a primit darurile, zicând: „Au nu ai auzit ce a pătimit Gheezi, luând plată de la bărbatul cel vindecat de lepră? Pentru că nu se vinde darul Domnului! Mergi de le împarte pe acestea la săracii din cetatea ta, căci nouă, celor ce stăm în pustiu, nu ne sunt de folos acestea”. Și așa i-a întors cu darurile înapoi pe ei.

După această a fost dus la Cuviosul Ilarion un anume slăbănog, pe nume Zonan, săpător de piatră din Maiuma și îndată, cu sfintele lui rugăciuni, s-a făcut sănătos. Apoi a fost adusă la sfânt, din hotarele Gâzei, o femeie îndrăcită pentru o pricină că aceasta: un oarecare tânăr a iubit-o și poftea ca să fie cu dânsa, iar ea îl depărta de la dânsa și nu se învoia la necurata lui poftă. Văzând tânărul că nu sporește nimic, nici cu cuvinte amăgitoare, nici cu daruri de mare preț, a mers la Memfis, cetatea Egiptului, la vrăjitorii lui Asclapie și, spunând acelora durerea cu care era rănită inima lui din pricina acelei fecioare, a luat de la dânsii niște cuvinte vrăjitoarești scrise pe o tăbliță de aramă și s-a întors acasă; iar tăblița aceea a îngropat-o sub pragul casei în care viețuia fecioara, pentru că așa îl învățaseră vrăjitorii. Și îndată a intrat diavolul în fecioară și a prins-o pe ea cu pofta păcatului, încât a început fără rușine a striga, chemând singură pe tânărul acela, spre îndeplinirea poftei. Apoi fără de rușine se dezbrăca, aruncând de pe ea hainele și se tulbura, aprinzându-se de focul păcatului.

Văzând acest lucru, părinții ei au cunoscut că de la diavol i-a venit ispita aceasta și, luând-o, au dus-o la Cuviosul Ilarion în mănăstire, căci acum cuviosul adunase mulțime de frați și făcuse o mănăstire mare. Și fiind adusă la cuvios fecioară,

răcnea într-însa diavolul, tânguindu-se și zicând: „Mai bine îmi era când mă aflam în Memfis înșelând pe oameni cu nălucirile din vis, decât acum când sunt adus aici”. Apoi diavolul a strigat: „Fără de voie am intrat în fecioara aceasta, și cu sila sunt trimis într-însa de cel ce mă stăpânește pe mine, iar acum cu amar mă muncesc și nu pot să ies, pentru că sunt legat de tăblița cea de aramă care este îngropată sub prag. Deci nu pot ieși, până nu mă va dezlega tânărul care m-a legat pe mine”. Iar sfântul, zâmbind puțin, i-a zis: „Dar în aceasta stă puterea ta cea mare, diavole? Fiindcă ești legat ca cu o ață, zici, de tăblița cea de aramă ești ținut cu sila?”. Apoi l-a întrebat: „Pentru ce nu ai intrat în tânărul cel ce te-a legat?”. A răspuns diavolul: „Are el un alt diavol, tovarăș al meu, iubitor de pofte”. Și rugându-se sfântul, l-a gonit pe el din fecioară și a învățat-o pe ea să se ferească de cursele vrăjmașului, să fugă de întâlniri cu tinerii și să nu vorbească cu cei care sunt fără de rușine.

De asemenea, un boier oarecare, având în el duh necurat, a mers la Sfântul Ilarion și a câștigat tămăduire. Pentru aceasta, mulțumindu-i, a dus doctorului celui fără de plată, adică Cuviosului Ilarion, zece litre de aur și l-a rugat să le ia. Iar sfântul i-a arătat lui o pâine de orz, zicându-i: „Cei ce se hrănesc cu o pâine ca aceasta aurul îl

socotesc că un gunoi”. Și neluând aurul a slobozit pe boier sănătos.

Auzind Cuviosul Antonie de Ilarion și de toate cele ce le făcea el, se bucură cu duhul și îi scria adeseori, iar celor ce veneau la dânsul din Siria, pentru tămăduire, le zicea: „Pentru ce vă osteniți, făcând atât de lungă cale și venind la mine? Aveți aproape de voi pe iubitul meu fiu întru Hristos, Ilarion, care a luat de la Dumnezeu darul să tămăduiască toate bolile”.

Prin toată Palestina a început acum a se face mănăstiri, cu binecuvântarea Sfântului Ilarion, și toți monahii veneau la dânsul ca să audă din gura lui cuvânt de învățătură, iar el pe toți îi povățuia la calea mântuirii. O dată a fost rugat de frații ce veneau la dânsul să meargă să cerceteze mănăstirile care se înmulțiseră prin rugăciunile și cu binecuvântarea lui, apoi să le întărească și să le dea îndreptar de viață. Și când a ieșit în cale s-au adunat la dânsul mulțime de frați, cam trei mii, și îi urmau sfântului, îndulcindu-se de învățăturile lui cele pline de miere. Înconjurând cuviosul mănăstirile și cercetând pe frați, a făcut multe minuni. Un frate primitor de străini își avea via sa, din care în tot anul lua cam o sută de măsuri de vin. Acesta l-a primit cu dragoste pe Sfântul Ilarion și a rugat pe frați ca, mergând în via lui, să ia

fiecare struguri cât va voi, pentru că erau copti. Și frații și-au luat fiecare cât au voit și erau cam la trei mii de frați.

Văzând cuviosul o dragoste ca aceea la fratele acela, a binecuvântat via lui și fratele a luat vin - în anul acela - din via sa, mai mult decât trei sute de măsuri. Așa binecuvântarea cuviosului a înmulțit vinul pentru iubirea de străini a aceluia frate. Iar alt frate, zgârcit și împietrit la inimă, văzând pe sfântul că merge cu turma să cea duhovnicească pe aproape, a pus străjeri la via sa ca să nu ia cineva vreun strugure de la dânsul; și străjerii aruncau cu pietre asupra lor, zicând: „Să nu vă apropiați de această vie, că este străină”. Și a fost lipsit fratele acela de binecuvântarea sfântului, pentru că foarte puțin vin a luat din vie și acela a fost acru.

Odată, mergând în pustiul Cadis ca să cerceteze pe un ucenic al său, i s-a întâmplat a merge printr-o cetate barbară, care se chema Elusa, în care a nimerit la un praznic diavolesc, pentru că mulțime de popor barbar se adunase în cetatea aceea de prin satele vecine și făcea jertfe și dansa în capiștea necuratei zeițe Afrodita. Aceștia, auzind că Sfântul Ilarion s-a apropiat, au ieșit cu femeile și copiii în întâmpinarea lui, pentru că se auzise mult despre dânsul, că este mare făcător de minuni. Și

văzându-l pe el și-au plecat capetele și au strigat cu toții în limba siriană: „Varah! Varah!” adică: „Binecuvântează! Binecuvântează!”. Și au adus la dânsul mulțime de neputincioși și de îndrăciți și pe toți i-a tămăduit cuviosul cu puterea lui Hristos. Și învățându-i pe ei despre Unul adevăratul Dumnezeu pe toți i-au adus la credință și nu s-a dus de la dânsii până ce nu a risipit capiștea cea idolească și i-a sfărâmat pe idoli. Apoi au făcut o sfântă biserică și s-au botezat în numele Domnului. Deci întărindu-i pe ei cuviosul în credință și dându-le binecuvântare, a plecat în calea sa.

Cuviosul avea un astfel de dar de la Dumnezeu că prin mirosirea trupească și prin atingerea hainelor, cunoștea de ce patimă este cuprins fiecare. Odată un frate avar și iubitor de argint a trimis sfântului verdețuri de mâncare din grădina sa. Făcându-se seară și șezând sfântul să primească hrana, au pus ucenicii înaintea lui verdețurile cele trimise de la acel frate avar. Iar sfântul, văzându-le, a întors fața, zicând: „Nu pot suferi mirosul urât care iese din verdețurile acestea! Luați-le de aici”. Iar fericitul Isihie, ucenicul lui, îl silea să guste și să binecuvânteze dragostea fratelui și îi zicea: „Să nu scârbești, părinte, de verdețurile pe care le-a adus fratele, căci a adus cu credință pârga din grădina sa”. Iar sfântul a răspuns: „Oare nu ți se pare ție că

aceste verdețuri miros a zgârcenie?”. Iar Isihie a zis: „Oare pot verdețurile, afară de firescul lor miros, să miroase a vreo patimă?”. A răspuns sfântul: „Dacă nu mă crezi pe mine, dă aceste verdețuri la boi și vezi dacă le vor mânca?”. Iar Isihie, luându-le, le-a dus și le-a pus în iesle înaintea boilor, iar boii, mirosind verdețurile, au început a rage, neputând suferi mirosul urât și, scăpând de la iesle, au fugit.

Atunci avea sfântul șaiszeci și trei de ani și, adunându-se mulțime de frați, a fost necesar ca să mărească mănăstirea și să aibă mai multă grijă. Acest lucru împiedica liniștea lui. Pe lângă această mulțime de oameni, veneau la dânsul, unii pentru tămăduiri, alții pentru binecuvântare; apoi veneau la dânsul episcopi și preoți împreună cu alți slujitori bisericești și boieri și domni din cetăți și din stăpâniri mari, poftind să audă de la dânsul cuvântul lui Dumnezeu și să ia binecuvântare. Deci, supărându-se sfântul de aceasta, că nu-l lăsau, cei ce veneau, să se liniștească, plângea, aducându-și aminte de liniștea sa cea dintâi, când viețuia numai el singur. Și văzându-l pe el frații întotdeauna așa de mâhnit și plângând, îl întrebau, zicându-i: „De ce te mâhnești așa și plângi, părinte?”. Iar el le-a răspuns: „Plâng și mă mâhnesc pentru aceea, că iarăși m-am întors în lume și că mi-am luat plata mea, de vreme ce toți

palestinienii și cetățile cele dimprejur mă slăvesc pe mine și voi, așisderea, mă cinstiți ca pe un stăpân și tuturor celor din mănăstire, eu stăpân mă numesc”. Auzind acestea frații, au cunoscut că în taină voiește să se ducă de la dâșii și-l păzeau cu grijă ca să nu-l lase; iar starețul s-a mahnit astfel doi ani.

A venit la dânsul Aristeneta, femeia lui Elpidie eparhul, căreia i-a tămăduit de boală pe cei trei fii care erau să moară și i-a cerut binecuvântare și rugăciuni de cale, că voia să meargă în Egipt, să se închine Cuviosului Antonie. Sfântul Ilarion, auzind de Antonie, a suspinat și a zis: „O, de mi-ar fi cu puțință să merg și eu acolo și să văd în viață pe sfântul și iubitul meu părinte Antonie, dar cu sila sunt ținut de frați și nu pot să merg la dânsul”. După aceea, tăcând, a plâns foarte mult și a zis: „Iată, acum este a doua zi de când toată lumea se mahneste pentru adormirea marelui luminător Antonie, pentru că acum cuviosul a ieșit din trup”. Auzind de aceasta femeia și toți care erau acolo au înțeles că lui Ilarion i s-a descoperit de la Dumnezeu mutarea din viața aceasta a Cuviosului Antonie. Și s-a întors Aristeneta la casa sa și după puține zile s-a auzit într-adevăr vestea de adormire a Cuviosului Antonie.

Apoi Sfântul Ilarion, nesuferind gâlcevile și cinstea oamenilor și pe lângă acestea având și descoperire de la Dumnezeu ca să plece de acolo, i-a chemat pe câțiva dintre ucenicii săi și le-a poruncit să meargă cu dânsul. Iar ei, aducând un asin, au pus pe el pe Cuviosul Ilarion, pentru că nu putea din cauza bătrâneții să călătorească și, sprijinindu-l pe el pe asin, călătoreau împreună cu dânsul. Înștiințându-se de ceilalți frați și din cetățile și din satele de pîmprejur cum că l-au lăsat pe Cuviosul Ilarion să plece, s-au adunat cam la zece mii de oameni și, alergând după dânsul, l-au ajuns și cu plângere cazând către dânsul se rugau să nu plece, zicând: „Pe tine, părinte, te avem după Dumnezeu în Palestina, întărindu-ne pe noi și ajutându-ne, deci să nu ne lași pe noi ca pe niște oi care nu au păstor”. Iar el îi sfătuia, zicându-le: „Ce faceți, fiilor, că-mi zdrobiți de durere inima mea? Spre știrea voastră să fie, că nu fără voia Domnului fac aceasta, pentru că m-am rugat lui Dumnezeu și mi-a poruncit să mă duc de aici, ca să nu văd necazurile ce vor veni asupra Bisericii lui Dumnezeu și să nu privesc la risipirea locașurilor sfinților, la stricarea altarelor și la vărsarea sîngelui fiilor mei; deci să nu mă opriți, fiii mei”. Ei, auzind că i s-a descoperit lui necazul ce are să vie, mai cu stăruință au început a-l ruga ca să nu-l lase, ci mai cu seamă în nenorociri să le ajute cu

rugăciunile sale. Iar el, scîrbindu-se, lovea cu toiagul în pământ, zicând: „Nu voi mânca, nici nu voi bea, de nu mă veți lăsa, și dacă vreți ca să mă vedeți mort, opriți-mă”. Iar ei șapte zile stăruind prin rugăciune și văzând neschimbat gândul lui, l-au slobozit cu pace și l-au petrecut cu lacrimi până departe, toată mulțimea poporului. Și sosind la cetatea care se numea Vetilia, și-au plecat genunchii și s-au rugat cu toții. Și încredințându-i pe ei Domnului, i-a slobozit la locurile lor.

Apoi, alegându-și patruzeci de frați pe care îi știa că pot suferi osteneala căii cu post, gustând numai după apusul soarelui puțină hrană, numai pe aceștia i-a luat cu sine și, mergând cinci zile, au sosit în Pelusia. Și cercetând pe frații care erau în puștiul cel de aproape, în locul ce se numea Lihnos, s-a dus de acolo și în trei zile a venit în cetatea Tăval, unde a văzut pe episcopul Dracontie mărturisitorul, cel ce era în surghiun acolo, și s-au mângâiat amândoi cu vorba cea de Dumnezeu insuflată. Și iarăși mergând câteva zile cu mare osteneală a sosit la Vavilon ca să cerceteze pe episcopul Filon mărturisitorul. Căci pe acești doi bărbați i-a izgonit în acele locuri Constantie împăratul, după pâra răucredincioșilor arieni. Aici cuviosul, văzându-l pe fericitul Filon și vorbind cu dânsul, s-a dus în cale și a mers la cetatea ce se numea Afrodeton, și de acolo mergând încă trei zile

prin înfricoșata și cumplita pustie, a ajuns la un munte înalt unde petrecea Cuviosul Antonie. Acolo a aflat pe doi ucenici ai lui Antonie, pe Isaac și pe Pelusian care, văzând pe Sfântul Ilarion, s-au bucurat foarte mult. Aici locul era foarte frumos și îl înconjura Sfântul Ilarion cu mare osârdie. Iar Isaac și Pelusian arătau lui Ilarion locurile și lucrurile lui Antonie, zicând: „În acest loc cânta sfântul nostru părinte Antonie, în locul acela se liniștea și se ruga, iar aici ședea și împletea coșnițe. Aici avea obiceiul să se odihnească după osteneală, iar acolo dormea. Această vie și acești pomi el i-a sădit și această arie cu mâinile sale a făcut-o și cisterna aceasta pentru udatul grădinii cu mare osteneală și cu sudoare el a săpat-o. Și aceasta este sapa pe care a avut-o sfântul pentru săparea pământului multă vreme”.

Acestea și multe altele le arătau fericitului și mergând la locul unde avea obiceiul Sfântul Antonie de se odihnea, cu frică și cu bucurie a sărutat locul acela și s-a culcat pe dânsul. Iar deasupra muntelui aceluia erau două chilii de piatră în care Cuviosul Antonie ieșea la liniște, ascunzându-se de supărările credincioșilor ce veneau la dânsul. Și acolo Ilarion ședea pe trepte, îi arătau via și livadă cu diferiți pomi care aveau rod mult și ziceau: „Pe aceștia i-a sădit Sfântul Antonie mai înainte cu trei ani”. Apoi s-a odihnit acolo

Cuviosul Ilarion îndestulată vreme împreună cu frații săi și iarăși s-au întors la Afroditiu și de acolo i-a slobozit pe frați, poruncindu-le să se întoarcă în Palestina, în mănăstirea lor, și i-a luat numai pe doi frați cu dânsul și a mers cu dânsii în pustiu din apropierea cetății aceleia și acolo petrecea cu pace, în flămânzire, în rugăciune, în nevoie, ca și cum atunci ar fi început călugăria și viața întru Hristos.

După trecerea din viață a Cuviosului Antonie a fost în locurile acelea secetă și foamete mare trei ani, încât ardea pământul de arșița soarelui și ziceau creștinii: „Pentru moartea Cuviosului Antonie nu numai oamenii, dar și pământul se mâhnește și cerul nu mai dă ploaie”. Deci oamenii și dobitoacele se topeau de foame și de sete. Și auzind că în locurile acestea viețuiește Sfântul Ilarion, ucenicul lui Antonie, s-a adunat mulțime mare de oameni cu femei și copii și mergând în pustie la Cuviosul Ilarion cu tot dinadinsul îl rugau pe el, zicându-i: „Pe tine te-a trimis Dumnezeu la noi, ca urmaș al lui Antonie; deci milostivește-te spre noi și te roagă Domnului ca, după multă mila Sa, să dea ploaie pământului nostru celui uscat”. Iar Sfântul Ilarion, văzând primejdia poporului care era chinuit de foame și de sete, și-a ridicat ochii și mâinile spre cer și s-a rugat cu lacrimi. Îndată s-a pogorât o ploaie mare și a adăpat tot pământul din destul.

Din acel ceas au început popoarele a veni la dânsul, aducând pe neputincioșii lor. Văzând sfântul cum lumea îl supără și aici și nu-l lasă să se liniștească, a voit să se ducă în pustiul ce se numea Oasim și, sculându-se, a mers cu cei doi ucenici ai săi. Și, trecând Alexandria, a mers la Vruhia și acolo a aflat câțiva frați cunoscuți care l-au primit pe el cu mare bucurie și a petrecut la dânsii puține zile, apoi a voit să se ducă. Însă frații nu voiau să-l lase să plece, rugându-l să rămână cu dânsii. Dar el a gândit să plece noaptea în taină. Gătindu-i ucenicii asinul, frații au și venit și au căzut la ușa lui, zicând: „Mai bine ne este nouă să murim la picioarele tale, decât așa degrabă să ne despărțim de tine”. Atunci cuviosul i-a rugat, zicându-le: „Sculați-vă, fiilor! Mai de folos vă este vouă și mie să mă lăsați să plec, căci arătarea lui Dumnezeu îmi poruncește să mă duc de aici și pentru aceasta mă grăbesc să mă duc de la voi, ca să nu fiți și voi în necaz pentru mine. Căci, cu adevărat, mai pe urmă veți înțelege că nu în zadar mă grăbesc să plec de la petrecerea cea împreună cu voi”. Iar frații, auzind acestea, s-au sculat iar el, făcând rugăciune, i-a sărutat și a ieșit, umblând spre puștiul cel neumblat, păzindu-l pe el darul lui Dumnezeu.

Într-o altă zi, după plecarea lui din Vruhia, au venit necredincioșii Gâzei cu judecători din Vruhia,

întrebând unde este Ilarion și, înștiințându-se că s-a dus, au zis între ei: „De bună seamă că vrăjitorul acela a știut ce era să i se întâmple de la noi și a fugit”. Căci necredincioșii gazeni urau pe Sfântul Ilarion, fiindcă păgânii, părăsind pe Marnas zeul lor, alergau la dânsul. Dar mai ales preoții lui Marnas se mâniau foarte tare din această pricină și în tot chipul căutau să-l piardă pe Cuviosul Ilarion, dar nu puteau, pentru că toate cetățile dimprejur și satele îl cinsteau. Apoi nelegiuții au aflat vreme potrivită pentru împlinirea răutății lor cea plănuită încă de când a murit împăratul Constantie și împărăția a fost luată de păgânul Iulian, slujitorul diavolilor.

Gazenii necredincioși, slujitori idolești, apropiindu-se de împăratul cel fărădelege au clevetit mult asupra Cuviosului Ilarion și asupra ucenicilor lui și au cerut scrisori poruncitoare ca să risipească mănăstirea lui din Palestina, aproape de Gaza, și pe ucenicii lui, bătându-i, să-i izgonească din hotarele lor, iar pe Cuviosul Ilarion, așisderea și pe Isihie, ajutorul lui, să-i ucidă. Astfel au și făcut nelegiuții, au risipit mănăstirea și au izgonit turma lui Hristos. Iar Isihie, care era iubit foarte mult de fericitul Ilarion, ca cel mai râvnitor decât alții în ascultare, se ascundea prin pustietăți, fugind de mâinile celor fărădelege. Iar Cuviosul Ilarion, fiind păzit de Dumnezeu, viețuia în pustiul Oasim. Și

petrecând el în acel pustiu un an, a venit la dânsul Adrian, ucenicul lui, spunându-i că împăratul Iulian a fost ucis și, deci, îl roagă pe cuvios să meargă în Palestina, la locul cel dintâi, pentru că acum s-a stabilit pacea Bisericii. Însă sfântul, iubind liniștea, n-a vrut să meargă în Palestina și văzând că nici în pustiu Oasim nu poate să se ascundă de oameni, s-a dus în pustiu din părțile Liviei, împreună cu ucenicul Zinon, iar Adrian și celălalt ucenic s-au întors în Palestina.

Ajungând Cuviosul Ilarion în cetatea Pareton, cea de lângă mare, s-a urcat în corabie și s-a dus în Sicilia, ca să scape de slava omenească. Stăpânul acelei corăbii avea cu dânsul un fiu care era muncit de un duh necurat, iar diavolul striga într-însul: „Ilarioane, robul lui Dumnezeu, pentru ce nici pe mare nu ne dai nouă odihnă? Deci așteaptă până ce vom sosi la mal, ca să nu mă duc aici în prăpastie!”. Iar sfântul i-a răspuns: „Dacă Dumnezeu îți poruncește ție ca să fii întru zidirea Sa, apoi fii; iar de te izgonește El, ce am de aceasta, pentru că eu sunt om păcătos”. Auzind acestea, tatăl copilului ce pătimea a căzut la picioarele sfântului împreună cu toți cei ce erau în corabie, rugându-l pe el să miluiască pe copil și să izgonească diavolul dintr-însul, iar Sfântul Ilarion nu voia, spunând că este păcătos. Apoi i-a zis: „De îmi făgăduiți că nu veți spune nimănui despre mine

și nimeni nu va afla de pământul acela în care mergem, voi ruga pe Stăpânul meu să gonească vicleanul duh”. Iar ei cu jurământ s-au făgăduit. Făcând rugăciunea cuviosul a gonit pe diavol din copil și toți au slăvit pe Dumnezeu. Sosind corabia la muntele Siciliei, ce se cheamă Pahin, Sfântul Ilarion a dat corăbierului drept plată o Evanghelie, pe care singur cu mâna să o scrisese când era tânăr, pentru că nu avea altceva să-i dea, fiind sărac cu duhul și cu trupul. Iar corăbierul n-a luat-o deși sfântul îl rugă pe dânsul să o ia. Apoi corăbierul a zis: „Nu voi primi nimic de la voi cei săraci care nu aveți nimic”. Iar sfântul se bucură cu duhul, văzându-se pe sine desăvârșit sărac și neavând nimic din cele deșarte. Apoi, depărtându-se de mal cam la douăzeci de stadii, viețuia împreună cu ucenicul său. Și în fiecare zi aducând ucenicul câte o sarcină de lemne, le ducea în satul ce era aproape și pe prețul lor cumpăra o bucătică de pâine și cu aceasta se hrăneau amândoi, mulțumind lui Dumnezeu.

Însă nu a putut cetatea să se ascundă deasupra muntelui stând; căci la Roma un om îndrăcit a strigat în biserica Sfântului Petru: „Nu de mult, în Sicilia, a venit Cuviosul Ilarion, robul lui Hristos și nimeni nu-l știe pe el, socotind că se va putea tăinui. Deci mă voi duce acolo și îl voi spune pe el”. Și așa a fost; pentru că ducându-se omul acela în

Sicilia a aflat pe Sfântul Ilarion în Pahin, apoi a căzut înaintea colibeii lui și a câștigat tămăduire cu rugăciunile cuviosului. Și din acea vreme s-au înștiințat despre dânsul viețuitorii aceluia loc și a început a veni la dânsul mulțime de creștini care, căutând tămăduire la dânsul pentru bolile lor, nu se întorceau nevindecați. Iar omul cel din Roma care a fost tămăduit a dat mari daruri sfântului, mulțumindu-i pentru tămăduire, dar Sfântul Ilarion nu a primit, zicând: „Scrie este: în dar ați luat, în dar să dați”.

Sfântul petrecând în Sicilia cu iubitul său ucenic, fericitul Isihie a căutat pe Cuviosul Ilarion, iubitul său părinte, trei ani, prin toată lumea și a străbătut cu sânguință multe țări și munți și pustietăți, dar nu l-a aflat. Apoi fiind în cetatea Metoni, care se află în Peloponez, lângă mare, a auzit de la un negustor iudeu cum că s-a arătat în Sicilia un prooroc creștin care face multe minuni. Și l-a întrebat Isihie pe el: „Cum îl cheamă pe acesta și ce fel de chip are?”. A răspuns evreul: „Nu l-am văzut pe el și nici numele nu îl știu, ci numai am auzit de dânsul”. Iar Isihie, înțelegând că este acela pe care îl caută el, s-a suit într-o corabie și a pornit spre Sicilia. Apoi a întrebat despre dânsul pe oamenii care mărturiseau, cum că multe minuni a făcut și de la nici unul din ei nu a primit drept răsplată nici o fărâmbă de pâine. Și aflându-l

pe el în Pahin, a căzut la picioarele lui, sărutându-le și udându-le cu lacrimi, încât abia a putut cuviosul să-l ridice de la pământ pe cel care plângea de bucurie și, vorbind cu dânsul cuvinte folositoare, l-a mângâiat. Apoi, nu după multă vreme văzând sfântul pe mulți venind la dânsul și preamărindu-l pe el, a zis către ucenicii săi Isihie și Zinon: „Nu ne este nouă cu putință, fiilor ca să viețuim nici aici, ci să mergem în altă parte, unde nimeni să nu știe de noi”. Și plecând împreună cu dâșii s-au dus în taină la Epidavra, cetatea Dalmației, Domnul îndreptându-l pe el acolo, spre facerea de bine a mai multora. Petrecând puține zile aproape de Epidavra, într-un loc liniștit, locuitorii acelei țări au aflat cum că Ilarion, plăcutul lui Dumnezeu, care a fost în Sicilia, a venit la dâșii. Pentru că Dumnezeu arătat făcea pe robul său și îl preamărea. Oamenii, unul de la altul auzind despre dânsul, s-au adunat și au venit acolo și închinându-se au început a-l ruga pe dânsul să le ajute în primejdia cea mare a lor. Pentru că un balaur foarte mare și înfricoșat petrecea în locurile acelea și le mânca boii cei mari și înghițea oameni și a pierdut mulțime nenumărată de oameni și de dobitoace. Acestea auzindu-le sfântul, a poruncit ca să adune mulțime de lemne și să aprindă un foc mare. Iar el, plecându-și genunchii, s-a rugat Domnului ca să miluiască pe

poporul Său și să-i izbăvească pe ei de cumplitul balaur, pentru slavă numelui Său cel sfânt. Apoi a început a-l chema pe balaur și iată că balaurul a venit de parcă era tras cu de-a sila spre jungchiere și, privind, s-au înspăimântat cu toții. Și a poruncit sfântul balaurului ca să intre în foc și îndată, supunându-se cuvintelor sfântului, balaurul a intrat în foc și toți au preamărit pe Dumnezeu și au mulțumit Sfântului Ilarion. Apoi, din ziua aceea, mulți veneau la dânsul, lucru pentru care se mânia sfântul și gândea unde ar afla un loc în care s-ar putea ascunde de oameni, ca să petreacă în liniște.

În acea vreme a fost un cutremur puternic de pământ și din cauza acestui cutremur a clocotit și marea cu valuri înfuriate și a ieșit din malurile sale, înălțându-se atât de mult încât și munții erau acoperiți de valurile mării și apele retrăgându-se, corăbiile rămâneau pe locurile înalte. Și văzând acestea, oamenii din cetatea Epidavra, care era în apropierea mării, socoteau cu toții cum că al doilea potop are să fie, și fiind cuprinși de frică, gândeau că o să se răstoarne pământul și având înaintea ochilor moartea, cu mare plângere se tânguiau. Apoi, aducându-și aminte de Sfântul Ilarion, au alergat cu toții la dânsul, mari și mici și femei și copii, cu plângere rugându-l pe el să se roage lui Dumnezeu pentru dânșii, ca să-și întoarcă dreapta

Sa mânia. Iar sfântul, sculându-se, a mers cu dânșii la cetatea lor și ajungând a stat între cetate și între marea care se înălțase foarte sus, încât se părea că vrea să înece cetatea. Apoi sfântul, însemnând pe nisip trei cruci și ridicându-și mâinile în sus, se rugă cu tot dinadinsul Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să miluiască zidirea Sa. Și așa rugându-se sfântul, s-a arătat iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pentru că încet marea s-a alinat cu porunca lui Dumnezeu, intrând în matca ei, căci cutremurul a încetat și vânturile s-au potolit. Această mare minune a Domnului și puterea rugăciunilor Cuviosului Ilarion o povesteau în cetatea Epidavra părinții la fii din neam în neam.

Nesuferind sfântul să fie slăvit de oameni, a plecat noaptea de acolo și aflând o corabie care mergea spre Cipru, s-a suit în ea împreună cu ucenicii săi. Dar pe când pluteau pe mare, au năvălit asupra lor tâlharii și s-au îngrozit toți cei ce erau în corabie, iar sfântul îi mângâia, zicându-le: „Au doar mai mulți sunt ei decât oastea lui Faraon, pe care a înecat-o Dumnezeu în mare?”. Și când s-au apropiat tâlharii de corabie, ca la o aruncătură de piatră, sfântul a făcut semn cu mâna spre dânșii, zicându-le: „Destul vă este vouă că ați venit până acolo”. Și s-au oprit corăbiile tâlharilor, neputând să înoate mai departe și să se apropie de corabia în

care era sfântul. Și mult trudindu-se tâlharii vâslind, nimic nu au sporit, căci au fost aruncați și mai departe de corabie, întorcându-se cu rușine cu puterea lui Dumnezeu. Apoi Sfântul Ilarion, ajungând până la ostrovul Ciprului, s-a sălășluit la un loc pustiu ca la două stadii de la cetatea Pafos. Dar și acolo nu s-a putut tăinui, pentru că singuri diavolii ce locuiau în oameni spuneau poporului de venirea lui. Apoi, și din toată partea aceea, cu porunca lui Dumnezeu adunându-se îndrăciții, cam două sute la număr, bărbați și femei, au venit la sfântul și toți, cu ajutorul rugăciunilor lui, s-au tămăduit de îndrăcire. Petrecând în acel loc doi ani, a voit să plece de acolo, căutând locuri pustii, unde să-și sfârșească în liniște viața sa. Și depărtându-se cam la douăsprezece stadii de la mare, a aflat un loc ascuns și înfricoșat, între niște munți înalți, și erau mulți pomi roditori în locul acela, din care el n-a gustat rod niciodată. Acolo erau ape bune pogorându-se de la înălțimea munților, o grădină cu verdețuri și o capiște idolească pustie, în care locuiau o mulțime de diavoli. Sfântul Ilarion iubea locul acela, de vreme ce era foarte pustiu și a petrecut acolo cinci ani. Iar diavolii strigau ziua și noaptea, cu glasuri ostășești, vrând să-l înfricoșeze pe Sfântul Ilarion și să-l gonească de acolo, iar el cu neîncetate rugăciuni se împotriva lor și, liniștindu-se, se odihnea, de

vreme ce pentru pustietatea aceluia loc și din pricina mulțimii diavolilor nimeni nu îndrăznea să vină la dânsul.

În una din zile, ieșind din colibă sa, sfântul a văzut un om slăbănog zăcând și l-a întrebat pe Isihie: „Cine este omul acesta și cine l-a adus pe el aici”. Isihie a răspuns: „Este stăpânul acestui loc, în care locuim noi”. Iar sfântul a plâns și întinzându-și mâna a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te și umblă”. Și în acel ceas slăbănogul s-a sculat cu toate măduarele întregi și desăvârșit sănătos umbla laudând pe Dumnezeu. Și aflându-se de această minune, toți cei care locuia împrejur au venit la dânsul nemaitemându-se de duhurile vrăjmașului, nici de calea cea rea.

Cuviosul Ilarion, aducându-și aminte de frații care erau în Palestina, l-a trimis pe fericitul Isihie să cerceteze și să se închine lor din partea lui. Iar el văzându-se și acolo căutat și supărat de cei ce veneau la el, cugetă că să se ducă mai departe, însă aștepta venirea lui Isihie. Dar în acea vreme a murit ucenicul lui, fericitul Zinon.

Apoi sosindu-i și lui vremea ca să-și sfârșească alergarea cea mult obositoare, pentru că acum avea optzeci de ani și mai înainte cunoscându-și plecarea sa cea către Dumnezeu, a scris așezământ

fraților cu mâna sa și i-a lăsat lui Isihie cinstită Evanghelie pe care a scris-o el singur și haina cea din lina și culionul, apoi a început a slăbi cu trupul. Iar cei ce locuiau în Pafos, auzind că Sfântul Ilarion bolește, au venit la dânsul bărbați cucernici, împreună cu o femeie oarecare care viețuia cu dumnezeiască plăcere, pe nume Constanța, a cărei fiică era cuprinsă de o boală și pe aceasta a tămăduit-o Sfântul Ilarion prin ungerea cu untdelemn. Și simțindu-se pe sine chemat către Domnul, a început a-i ruga pe cei ce veniră să-l cerceteze, ca după moartea lui, nezăbovind deloc, îndată să-i îngroape trupul în aceeași grădină în care locuia. Apropiindu-i-se sfârșitul, Sfântul Ilarion grăia cu minte limpede: „Ieși, suflete al meu, ce te temi? Ieși, ce te tulburi? Optzeci de ani ai slujit lui Hristos și te temi de moarte?”. Cu aceste cuvinte și-a dat duhul său lui Dumnezeu. Și plâneau după dânsul cei ce erau acolo, ca și după părintele și învățătorul lor, și l-au îngropat pe el în același loc, după dorința și porunca lui.

Apoi a venit fericitul Isihie din Palestina și, neaflând pe povătuitorul său, s-a tânguit deasupra mormântului mai multe zile în șir. Și s-a gândit să mute trupul Cuviosului Ilarion în Palestina, la frații săi, dar nu putea, pentru că toți oamenii dimprejur păzeau mormântul, ca să nu ia cineva din țara lor

o comoară ca aceea. Atunci Isihie s-a prefăcut că ar vrea să viețuiască acolo, zicând: „Să mor și să mă îngrop și eu aici împreună cu părintele meu”. Iar poporul, crezându-l pe el, l-a lăsat să petreacă la locul Sfântului Ilarion. Și după zece luni a descoperit Isihie mormântul Cuviosului Ilarion, și a văzut că trupul lui cel sfânt arăta ca și cum murise de curând, cu fața luminoasă și bine mirositoare și l-a luat pe el în taină și s-a dus în Palestina.

Apoi auzind de aceasta toți cei ce erau în Palestina, monahi și mireni, precum că Isihie a adus moaștele Sfântului Ilarion, s-au adunat din toate mănăstirile și cetățile și cu lumânări aprinse și cu tămâie, petrecându-l cu cinste pe Sfântul Ilarion, l-au așezat la Maiuma, în mănăstirea lui cea dintâi.

Nu trebuie uitată și fapta aceasta pe care a făcut-o Constanța, femeia pomenită mai înainte care, fiind îmbunătățită și plăcută lui Dumnezeu, avea mare osârdie către Sfântul Ilarion. După moartea lui, mergând la mormânt adeseori, făcea rugăciuni de toată noaptea, ca și către un om viu vorbea, cerându-i să se roage pentru dânsa. Iar după ce a aflat că trupul sfântului a fost luat, a murit îndată, fiind cuprinsă de jale, și cu moartea sa a adeverit câtă credință și dragoste avea pentru Cuviosul Ilarion.

Sfântul Ilarion devenise pricină între ciprioți și palestinieni, lăudându-se fiecare cu cuviosul. Palestinienii ziceau: „Noi avem trupul Sfântului Ilarion”, iar ciprioții ziceau: „Noi avem duhul lui”. Căci în amândouă aceste locuri și în Cipru unde a fost îngropat și în Palestina unde l-au mutat, multe minuni se săvârșeau cu sfintele lui rugăciuni și nenumărate tămăduiri se făceau întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime, Căruia și de la noi i se cuvine cinste, mulțumireși închinăciune în veci. Amin.

